# Taxering av skog

*Av byråchefen Ragnar Hjorth*

Som bekant gäller sedan gammalt för taxering av skogsmark och växande skog andra regler än för fastighetstaxeringen i allmänhet. Det utmärkande draget är avsikten att fastställa ett avkastningsvärde å skogsegendomen, d v s ett värde som grundas direkt på den för framtiden beräkneliga avkastningen av skogen. Orsakerna till att denna värderingsnorm valts är väl flera — jag nöjer mig med att erinra om *dels* att all skogsvärdering i princip bygger — och måste bygga — på avkastningsvärdering i någon form, *dels* att skogstillståndet och därmed skogsvärdena varierar så starkt för skilda fastigheter. Köpeskillingsstatistik och liknande hjälpmedel ger föga stöd för bedömning av saluvärden för enskilda objekt i ett så heterogent material.

Om man nu tycker att de skogliga taxeringsvärdena inte överenstämmer med uppfattningen om skogens saluvärde i en trakt beror skillnaden emellertid inte på taxeringsmetoden som sådan — man kan ibland höra uttalanden i den riktningen — utan är främst avhängiga sådana av statsmakterna fastställda faktorer som räntefot för kapitalisering, prisnivå och omkostnadsavdrag. Metoder som principiellt är uppbyggda på samma sätt som fastighetstaxeringens tillämpas ju också vid praktisk skogsvärdering i andra sammanhang.

Grunden för varje avkastningsvärdering är en beräkning av de framtida avverkningarna från skogen angivande virkeskvantiteter, fördelade på trädslag, dimensioner m m och tidpunkter, när de väntas utfalla. Dessa avverkningskvantiteter skall sedan värderas efter antagna priser, avdrag för omkostnader av olika slag ske och slutligen de så erhållna framtida penningavkastningarna diskonteras till nutid. Vid värdering av enskilda skogsfastigheter, t ex vid överlåtelse, görs ofta en sådan avverkningsberäkning och avkastningsvärdering med utgångspunkt från ganska detaljerade uppgifter om skogen. Även om sådana uppgifter skulle stå till buds för alla fastigheter, vore det praktiskt omöjligt att vid fastighetstaxeringen utföra sådana individuella avverkningsberäkningar.

Vid utvecklingen av fastighestaxeringsmetoder för skogen har det därför gällt att finna ut lämpligt avpassade generaliseringar, som gör det möjligt att med ett begränsat antal data från det enskilda objektet på enklaste sätt utföra en avkastningsvärdering, som kan anses vara principiellt riktig och för det enskilda objektet ger åtminstone nöjaktigt resultat, varvid särskild vikt måste fästas vid att värderelationen mellan olika taxeringsenheter blir riktig.

Det viktigaste underlaget för den nämnda avverkningsberäkningen utgör tillväxtförloppet i skogen. Den gällande fastighetstaxeringsmetoden bygger i detta avseende på ett omfattande erfarenhetsmaterial från riksskogstaxeringen. Eftersom vi i detta land har så utomordentligt växlande produktionsförhållanden har indelning skett i sex tillväxtområden till stor



Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:43

del klimatiskt skilda — och inom varje av dessa i ett antal godhetsklasser efter markernas beräknade produktionsförmåga.

Härigenom har erhållits ett stort antal produktionsförlopp täckande olika förhållanden. Tillväxtområdena är centralt fastställda, men valet av godhetsklass för de skilda taxeringsenheterna ingår i taxeringsnämndens uppgifter. Genom valet avgörs på sitt sätt vilket tillväxt- och uttagsprogram, som läggs till grund för värderingen. Vid övergång mellan två närliggande godhetsklasser ändras skogsvärdet med 10—20 %, och markvärdet ändras relativt sett ännu mer. Det är därför viktigt att välja rätt godhetsklass.

Riksskogstaxeringens material gör det nu möjligt att i viss omfattning kontrollera fastighetstaxeringens resultat. Före taxeringsarbetets påbörjande lämnas för ett stort antal delområden (3—8 per län) genomsnittsvärden för de skogliga faktorer, som har betydelse i sammanhanget. Dessa finns införda i länsanvisningarna. Vid den undersökning av taxeringsutfallet, som görs efter varje fastighetstaxering, jämförs de åsatta faktorerna med dessa riktvärden. Taxeringsutfallet vid 1957 års taxering visar ifråga om godhetsklassernas medelvärden god överensstämmelse med riksskogstaxeringen. Däremot tycks inom vissa områden en alltför svag differentiering ha tillämpats med upptill 90 % av arealen hänförd till en klass. Ökad uppmärksamhet torde här krävas.

**Genomsnittsskogen är utgångspunkten**

De tidigare nämnda produktionsförloppen och uttagsprogrammen, som utgör det centrala i värderingsmetoden, bygger på de vid riksskogstaxeringen konstaterade faktiska genomsnittsskogarna i skilda delar av landet och på olika god mark. För att komma över från dessa genomsnittsskogar till de tusentals individuella skogarna varav ingen är den andra lik, krävs mått som säger något väsentligt om de skilda objekten och deras avvikelse från genomsnittsskogen och samtidigt är möjliga att relativt enkelt fastställa med nöjaktig noggrannhet. Man har för detta valt virkesförrådet och dettas fördelning på skilda trädslag och grovleksklasser. Dessa faktorer kan en markägare låta bestämma mer eller mindre noggrant genom någon form av skogstaxering.

Vid värdeberäkningen av genomsnittsskogen har man sålunda gjort särskilda diskonteringsberäkningar för skog av olika trädslag och grovlek inom genomsnittsskogen och förutsätter sedan att skog av visst trädslag och viss grovlek på de skilda fastigheterna skall erhålla det värde per m³sk, som tillkommer den om den tillväxer på samma sätt och avverkas i samma ordning, som gäller för genomsnittsskogen. Detta innebär naturligtvis en generalisering, som varit nödvändig för att överhuvud få en hanterlig metod.

Professor Hagberg, metodens främste tillskyndare, har populärt sökt uttrycka förhållandet på följande sätt:

"Skogen eller trädslagsklassen består av fyra olika delföretag: klen skog, medelgrov skog, grov skog och mark, vilka värderas i sin helhet, men där varje delföretag får tillgodoräkna andelar i värdet allt eftersom de bidra till totalvärdet. De tre förstnämnda grupperna skall i en normalt sammansatt skog ha sin givna storlek och disponera sin bestämda areal. Klena skogsgruppen "lever" nästan enbart på att leverera "massavedämnen" till medel-



Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:43

grova skogar och får betalt av medelgrova gruppen för dessa, men måste betala hyra för den del av marken den disponerar. Den medelgrova gruppen producerar vissa massavedskvantiteter, som den omedelbart får betalt för samt levererar "timmerämnen" till grovskogen och krediteras härför, men debiteras hyra för marken och för vad den mottagit av klenskogen i form av massavedämnen. Grovskogsgruppen producerar i huvudsak timmer och massaved, får omedelbart betalt härför, men debiteras för mottagna timmerämnen från medelgrova skogen och hyra för marken. Markföretaget slutligen "lever" enbart på hyresintäkterna från de tre delföretagen, som representerar den växande skogen."

De trädsslagsklasser som tillämpas är vanligen blott barrskog och lövskog. Barrskogen kan om prisskillnader motivera det, uppdelas t ex i tall och gran, men skogsstyrelsen har nu liksom vid föregående taxering ej ansett tillräckliga skäl föreligga härför. I verkligheten har tall- och granvirkets nettovärden ytterligare närmat sig varandra. I några av de sydligaste länen tillkommer klassen ädel lövskog omfattande huvudsakligen bok och ek. Grovleksklasserna har sina gränser vid brösthöjdsdiametrarna 15 och 25 cm.

Rätteligen skulle alltså nämnderna redovisa virkesförrådet skilt på trädslagsklasser och de tre grovleksklasserna klen (0—15 cm), medelgrov (15—25 cm) och grov (25 + cm) skog. Emellertid är detta i regel ej möjligt annat än om fullständiga skogsuppskattningshandlingar föreligger. För det stora flertalet fastigheter tillämpas s k summarisk uppskattning innebärande att endast grovskogens procentuella andel i virkesförrådet bedömes. Detta tillvägagångssätt bygger på att det finns ett i viss mån lagbundet samband i virkesförrådets fördelning på diameterklasser. Självfallet ligger dock häri en icke obetydlig generalisering, varför man bör tillämpa tredelningen av virkesförrådet så snart man anser sig därigenom få en mera verklighetstrogen bild av förhållandet. I länsanvisningarna finns intagen en tabell som visar vilken fördelning på medelgrov och klen skog som förutsatts vid olika grovskogsprocenter i hjälptabell 1, d v s den, som används vid summarisk uppskattning.

Näst avsättningsförhållandena är de nu behandlade faktorerna de som växlar mest de skilda fastigheterna emellan och som samtidigt ger stort utslag i värdena. Med all rätt brukar också taxeringsarbetet koncentreras på att få fram så rättvisande data som möjligt i dessa avseenden.

En felbedömning av virkesförrådet slår igenom helt på värdet för den ifrågavarande trädslagsklassen. 10 % fel på barrskogens volym ger 10 % fel på dess värde. Eftersom värdeskillnaderna mellan barrskog och lövskog är så stora — för avsevärda områden torde instundande taxering ge nollvärde åt den ordinära lövskogen — så inverkar fel i trädslagsfördelningen också starkt på värdet, ofta med nära samma procenttal som felet i procentenheter vid angivande av lövskogsprocenten. Inverkan av en felbedömning ifråga om grovskogsprocenten växlar med förhållandena. 10 procentenheters fel — vid summarisk uppskattning arbetar vi med klasser om 10 procent — ger dock i regel minst 10 % fel på värdet och kan ibland ge över 20 %.

### Granskning av 1957 års taxering

Hur lyckades man nu med dessa svåra bedömningar vid 1957 års taxering? Upp-



Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:43

skattningen av virkesförråden har skett med ganska växlande precision i skilda län och delområden. Drygt halva antalet län har nått minst 90 % av de angivna riktvärdena, inkl. den förhöjning som utvisades av 3:e rikstaxen, men det finns några som ligger påtagligt lågt. Skaraborgs och Kopparbergs län t ex med värden kring och under 80 %. Nu måste dock erkännas att anvisningarna var något oklara. Den andra riksskogstaxeringens värden uppgavs, men samtidigt påpekades ifråga om åtskilliga län att de förelöpande resultaten från tredje taxeringen visade att förråden höjts ytterligare. Ungefärliga procentuella uppräkningstal meddelades. I vissa län tycks man ha tagit detta ad notam i andra ej. Utgångsläget för 1965-års fastighetstaxering kommer att vara klarare. Den tredje riksskogstaxeringens resultat för åren 1953—1959 kommer nämligen att läggas fram som riktvärden.

Sammanfattningsvis måste man konstatera att virkesförrådet vid 1957 års taxering har klart underskattats i flertalet län och delområden, inom vissa trakter är underskattningen så stark att jämnheten i taxeringen mellan olika län direkt äventyras.

Bedömningen av lövskogsandelen har egendomligt nog resulterat i en underskattning över nästan hela linjen och alltså en överskattning av värdena som följd. Det är endast Skåne-länen som varit försiktiga och klart överskattat lövets andel. En offergärd på naturskyddets och landskapsvårdens altare, som vi kanske får blunda för. Vad slutligen gäller grovskogsprocenten så visar dess bedömning en ännu större spridning än förrådsuppskattningen. Fem län har träffat helt prick, medan t ex Stockholms län stannat på 65 % av det anvisade värdet, 15 procentenheter under riksskogstaxeringen. Studerar man delområdena inom länen finner man ännu större avvikelser — så är för övrigt fallet även ifråga om virkesförrådets bedömning. Om man tar hänsyn till att det var första gången den nya metoden användes på bred front måste man nog som allmänt omdöme om grovskogsbedömningen konstatera att medeltalsvärdena vid jämförelse med angivna riktvärden är med några undantag förvånansvärt goda. Eftersom även grovskogsprocenten stigit mellan andra och tredje riksskogstaxeringen framträder emellertid 1957-års grovskogsbedömning som en underskattning av det faktiska läget. Några anvisningar om uppjustering av grovskogsprocenten utöver de angivna riktvärdena gavs dock ej före taxeringsarbetet. Hur man lyckats med differentieringen av värdena för skilda fastigheter har ej närmare studerats på 1957 års material. Vid tidigare undersökningar har man dock vanligen funnit en tendens till "rättning mittåt" d v s en ansamling av fastigheterna kring det beräknade medelvärdet och en i och för sig förklarlig försiktighet att sätta värden, som avlägsnar sig långt från medeltalet. Med ökad tillgång till hjälpmedel i taxeringsarbetet — varom mera sedan — bör det vara möjligt att successivt åstadkomma en riktigare spridning av värdena vilket ju ytterst är taxeringens uppgift.

Vad jag här anfört om bristande differentiering av grovskogsprocenten torde i viss mån gälla även för uppskattningen av virkesförråden, ehuru några direkta undersökningar inte kan åberopas.

Om man söker i grova drag sammanväga de olika felbedömningarna av fak-



Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:43

torerna: virkesförråd, trädslag, grovskog till ett jämförelsetal, som skulle belysa huru man lyckats att med avseende på dessa i viss mån kontrollerbara faktorer träffa det "rätta" värdet, så finner man följande. Vissa länsmedeltal avviker från riktvärdena med endast några få procent, medan andra stannar kring 75 % eller därunder. Ser man på delområden finner man några som troligen kommit till värden överstigande riktpunkten, medan enstaka undantag åt andra hållet hamnat under ⅔ av de värden, som anvisade riktsiffror på skogsfaktorerna borde ha gett.

Även med ganska måttliga krav på jämnhet i taxeringen kan man knappast kalla resultatet tillfredsställande. Särskilt obehagligt är det att närgränsande län ibland tillhör helt olika kategorier med stark underskattning på ena sidan länsgränsen och resultatet som närmar sig riktvärdena på andra sidan.

När jag tar upp dessa kritiska tankegångar i denna församling så är det inte för att vältra över ansvaret på taxeringsordförandena. Det väsentligaste ansvaret får nog tas av oss skogsmän och åtgärder för att förbättra jämnheten kommer väl att dryftas på den skogliga delen av mötet. Men det är möjligt att tillrättaläggandet av sådana här skevheter kan komma att kräva avsevärt större höjningar av taxeringsvärdena inom vissa län eller delområden än vad som har framräknats t ex i skogsstyrelsens och skogshögskolans PM till finansdepartementet och som redovisats i proposition 103 till årets riksdag. Där diskuterades endast frågan om prisnivån vid 1964 års taxering, och då måste man hålla sådana här problem utanför. För ledarna av taxeringsarbetet torde det vara önskvärt att ha kännedom om att krav kan komma att ställas på upphämtning av sådana uppenbara underskattningar, som jag här exemplifierat.

**Priser och omkostnader**

Hittills har vi huvudsakligen rört oss kring de fysiska data, som behövs för skogsvärderingen. Pris- och omkostnadsfrågorna lösas ju också i sina huvuddrag genom centrala åtgärder och berör därför inte taxeringsnämnderna så direkt. Statistik över bruttopriser och omkostnader för särskilt avgränsade prisområden insamlas och bearbetas av skogsstyrelsen och blir föremål för ytterligare behandling av skogsmännen under Stockholmsmötet. För prissättningen av de typträd som utgör en viktig länk i värderingsarbetet fastställes av skogshögskolan apteringsanvisningar för nio särskilt avgränsade apteringsområden. På en viktig punkt krävs emellertid medverkan av taxeringsorganens lokalkännedom och det gäller inplacerandet av fastigheterna i s k omkostnadsklasser. Med ledning av nyssnämnda omkostnadsstatistik utarbetas i de lokala taxeringsanvisningarna särskilda hjälptabeller för en rad olika i praktiken förekommande avsättningslägen — omkostnadsklasser. Dessa karakteriseras av summa huggnings- och transportkostnader samt gemensamma avverkningskostnader fram till gängse leveransplats för virket d v s i regel flottled eller bilväg. Men man brukar också ange körvägens längd som ingångstal.

Spännvidden i värdena mellan de bästa och de sämsta avsättningslägena inom t ex ett län är åtminstone i Norrlandsterrängen mycket stor. Inom ett enskilt taxeringsdistrikt kanske vanligen ej så stor men dock påtaglig. Omkostnadsklasserna görs emellertid ganska snäva och skill-



Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:43

naderna mellan två klasser blir därför rätt måttliga i jämförelse t ex med skillnaden mellan två grovskogsprocentklasser. Med den goda kännedom, som är vanlig i de lokala taxeringsnämnderna, torde valet av omkostnadsklass som regel ske med små felbedömningar. Vissa problem uppstår emellertid nu genom den omläggning av transportmetoderna som sker i våra dagar — traktorer och lastbilar ersätter hästar och flottleder. Dessa frågor skall också dryftas på Stockholmsmötet och man får hoppas att erforderliga praktiska rekommendationer skall komma fram.

**Hjälpmedel i taxeringsarbetet**

Vilket material och vilka hjälpmedel står nu till förfogande vid den instundande fastighetstaxeringens skogsvärdering? Som redan antytts kommer skogshögskolan att såsom vanligt stå till tjänst med genomsnittsdata för län och delområden, 3—8 st per län. De uppgifter som erhålles är arealen produktiv skogsmark resp. övrig mark, skogsmarkernas genomsnittliga produktionsförmåga uttryckt både i bonitetsklasser enligt äldre mönster och i de godhetsklasser, som gäller för fastighetstaxeringen. Vidare virkesförrådet i m³sk per ha och dess fördelning på trädslag, samt slutligen barrskogens fördelning på grovhetsklasser.

Dessa medeltalsvärden får betraktas som allmänna riktpunkter för taxeringsarbetet. Så mycket direkt stöd i det enskilda fallet ger de emellertid ej, särskilt som delområdena omfattar flera taxeringsdistrikt och dessa ibland torde tillhöra skilda delområden. De länsskogssakkunniga och fastighetstaxeringsombuden torde emellertid i jämnhetens intresse ha anledning att under arbetets gång kontrollera att medeltalsvärdena för delområdena ej avlägsnar sig för mycket från de angivna riktsiffrorna.

Markägarnas självdeklarationer är av mycket växlande värde. Om fastigheten har en fullständig skogshushållningsplan lär väl uppgifter ur denna vara införda. Problemet är oftast att finna ut vilka ändringar, som kan ha skett i virkesförråd och dess fördelning på olika grovleksklasser sedan taxeringen verkställdes. Fastigheter av denna typ taxeras som regel med fullständig uppdelning av virkesförrådet, alltså enl. hjälptabell 2.

Det är huvudsakligen kronoskogar, bolagsskogar, övriga allmänna skogar och vissa större gods som kan tillhandahålla så fullständigt material. Även andra fastigheter av alla storleksgrupper börjar dock numera vara försedda med s k skogsbruksplaner, som bygger på enklare skogsuppskattning, vanligen okulärtaxering med stöd av s k relaskopmätning. Under tiden från 1956 har årligen många tusen sådana planer fördelade över hela landet upprättats av skogsvårdsstyrelser och skogsägareföreningar. Även om de ej har samma noggrannhetsgrad som en plan grundad på linje- eller provytetaxering så är de utomordentliga stödpunkter för taxeringsarbetet. I dessa planer anges virkesförrådet fördelat på åldersklasser eller — i Norrland — stundom på s k huggningsklasser. Det finns av skogshögskolan upprättade hjälptabeller, med vilka man kan — om än med begränsad noggrannhet — omföra sådana åldersklassvisa virkesförråd till grovskogsprocenter.

En svaghet i det hittillsvarande förfarandet har varit att deklarationsformuläret ej underlättat för markägaren att redovisa siffror ur en sådan skogsbruks-



Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:43

plan. Enligt anvisningarna skall sådana uppgifter lämnas på särskilt papper, med följd att de vanligen ej alls meddelas. Förslag har framlagts för Riksskattenämnden rörande en omdisposition av deklarationsblanketten för att underlätta införandet av data ur dessa allt vanligare skogsbruksplaner. Resultatet av framstöten är ej känd men här finns ju möjligheter att direkt få veta Riksskattenämndens ståndpunkt. I den mån planerna utförts av skogsvårdsstyrelsen är de kända av länsskogvaktaren men de är ju ej officiella handlingar och uppgifter ur dem får väl egentligen ej användas annat än om de deklarerats eller om vederbörande på nämndens anmodan insänt planen.

Inom de trakter där arealredovisningen för olika ägoslag är osäker — sådana områden är ej ovanliga — bör skogsbruksplanerna liksom de ekonomiska kartorna i de fall där dessa utkommit utnyttjas för att åstadkomma en förbättrad arealredovisning och därmed en bättre värdering.

Apropå arealfrågorna vill jag erinra om de stora förskjutningar, som nu sker från inägojord till skog och från skog till annat utnyttjande såsom fritidsbebyggelse, grustäkt, vägar och som måste ta sig uttryck i fastighetstaxeringen. 15—20.000 ha inägojord omföres nu per år till skog och andra åkerarealer t ex mossodlingar övergår till övrig mark.

Skogsbruksplanerna bli naturligt nog av värde ej blott för värdering av den ifrågavarande fastigheten utan de kommer också att bilda riktmärken med utgångspunkt från vilka andra angränsande fastigheter bättre kan bedömas. För det stora flertalet fastigheter, som ej har några egna säkra data att komma med, måste ju värderingen till stor del bestå i jämförelser med de tidigare nämnda medeltalsvärdna och med fastigheter som är bättre kända.

Bland hjälpmedlen må också nämnas typskogorna. Skogsbruksplanerna ger som redan påpekats ej så noggranna data. Deras värde är att de hjälper till att karakterisera nivån. Typskogen, som i regel omfattar ett skogsskifte eller del av sådant, är däremot noggrannt uppskattad och ger goda värden på de väsentliga faktorerna godhetsgrad, virkesförråd, trädslagsfördelning och grovleksfördelning. Liksom vid tidigare taxeringar har medel ställts till skogsvårdsstyrelsernas förfogande för revision av äldre typskogar eller uppmätning av nya. Typskogarna har stort värde för att liksom ställa in ögonmåtten för de bedömningar av virkesförråd, trädslagsfördelning och kanske särskilt grovskogsprocenten, som är en faktor vilken eljest ej är så känd ej ens för skogsmän. Typskogarna torde komma att förtecknas i länsanvisningarna med uppgift på vem som visar upp dem, vanligen länsskogvaktaren. Ett lämpligt sätt att utnyttja dem torde vara att taxeringsnämndsordföranden och kanske även ledamöterna tillsammans med den skogssakkunnige besöker en eller ett par typskogar och i samband därmed har en diskussion om skogstaxeringsfrågorna. Det är naturligtvis också möjligt för länsstyrelsen att ordna kurser i skogstaxering, vari inlägges besök vid typskogarna.

Ytterligare ett hjälpmedel har förts in vid 1965 års taxering nämligen utnyttjandet av flygbilder som informationskälla. Det sker helt på försök och får kanske ej så stor allmän och direkt betydelse vid denna taxering, men erfarenheter kommer att samlas, som kan bli av värde för kommande taxeringar. Som bekant är hela landet flygfotograferat. Åt-



Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:43

minstone de färskare av dessa bilder ger många värdefulla upplysningar om skogstillståndet på fastigheterna. De skogssakkunniga — länsskogvaktarna — är också från sitt dagliga arbete väl förtrogna med och utrustade för bildanvändning — de flesta skogsvårdssyrelserna har tillgång till flygbilder över större delen av sina verksamhetsområden. Särskilda kurser har nu hållits för att trimma in länsskogvaktarna på den särskilda teknik, som behövs i det nu aktuella sammanhanget. Finansdepartementet har ställt 10.000 kronor till varje länsstyrelses förfogande för att försöksvis utnyttja det hos skogsvårdsstyrelserna tillgängliga bildmaterialet. Enligt anvisningar från skogsstyrelsen torde dessa begränsade medel i första hand komma att användas för förberedande arbeten i vår och i sommar. De bör kunna resultera i ett antal "flygbildstaxerade" provfastigheter — för trakter där kännedomen av skogstillståndet är bristfällig ett ganska stort antal. Dessa fastigheter bör då *dels* i sig själva ha blivit nöjaktigt bestämda *dels* bör de kunna under det löpande taxeringsarbetet användas som likare för övriga fastigheter på liknande sätt som sker med det begränsade antalet typskogar och andra väl kända skogar.

Man beräknar att på detta sätt få ett slags förtätning av nätet med jämförelsefastigheter. Under det ganska hektiska direkta taxeringsarbetet torde tiden mera sällan medge studium av flygbilder, men kan komma ifråga i speciella fall. Däremot torde man ha anledning att utnyttja dem i samband med prövning av erinringar mot fastighetstaxeringsnämndernas förslag.

Därmed kommer jag över på de skogssakkunnigas medverkan i taxeringsarbetet. Länsskogvaktarna har samtidigt som fastighetstaxeringen pågår en av sina mera arbetsfyllda säsonger — höstens stämplingar. Deras medverkan bör därför få ske huvudsakligen som utredningsarbete i hemmet och på den s k lediga tiden, medan deras närvaro vid nämndernas sammanträden bör begränsas så långt det är möjligt utan att resultatet försämras. Det är väl i första hand vid handläggning av sådana ärenden, där fastighetstaxeringsnämnden har en annan uppfattning än länsskogvaktaren eller där denne själv önskar dryfta fallet med ledamöterna, som han behöver vara närvarande. Sådana ärenden kan samlas på hög så att närvaron kan begränsas till några timmar per gång. Jag bortser här ifrån att det i inledningsskedet behövs en allmän genomgång och diskussion av en del principfrågor.

**Beräknad värdenivå 1964**

Slutligen några ord i en fråga som enligt erfarenheten alltid brukar dyka upp på dessa möten. Vad kommer slutresultatet att bli av alla våra bemödanden? Kommer skogsvärdena att stiga eller falla och hur mycket? Möjligheterna till en prognos med hygglig sannolikhet är i år bättre än tidigare. Vi har inget taxeringsmetodsbyte som trasslar till frågan och de väntade nivåförändringarna på grund av prisutvecklingen har i förväg studerats noggrannare. Dessa förhandsstudier ledde för övrigt till att skogshögskolan och skogsstyrelsen i samråd med domänstyrelsen föreslog vissa reduktioner av de priser på skog som skall ligga till grund för värdesättningen. Man fann nämligen att nettovärdena på skogsprodukter under den gångna 10-årsperioden visar en nedåtgående tendens. Då man inte anser sig



Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:43

kunna vänta någon nämnvärd ökning av världsmarknadspriserna under de närmaste 5 åren och det knappast bedöms möjligt att under samma period helt kompensera väntade omkostnadsökningar genom rationalisering inom skogsbruket föreligger viss risk för fortsatt nedgång av nettovärdena.

Därför föreslog man att en säkerhetsmarginal skulle införas på liknande sätt som skedde 1952 och 1957. Den då använda metoden att sänka bruttopriserna med viss procent hade dock en hel del olämpliga biverkningar. Man stannade därför nu för att föreslå ett avdrag med fast belopp per kubikmeter. Beloppet blev efter ändringsförslag i remissbehandlingen 3 kronor. För att inte värdena i dåliga avsättningslägen skulle sänkas alltför starkt måste en spärregel införas av innebörd att värdet genom avdraget ej finge sjunka mer än 30 % av värdet före avdrag.

De olika beräkningar och bedömningar som ligger bakom förslaget återfinns i proposition 103 till årets riksdag, där också en tabell publicerats som anger den beräknade nivåförändringen på de skogliga taxeringsvärdena. För hela landet räknas med en sänkning på knappt 10 procent. De sydligare länen skulle få ungefär oförändrade värden medan man från Värmland, Dalarna och uppåt kan påräkna sänkningar mellan 10 och 30 procent och i dåliga avsättningslägen ännu mer.

Detta är de ändringar, som kan påräknas på grund av den nya prisnivån och den beslutade reduktionen — som inom parentes sagt inte kommer att ge taxeringsnämnderna något ökat besvär, den inarbetas i hjälptabellerna.

Som jag tidigare påpekat kommer härutöver att påfordras vissa lyftningar av virkesförråd och grovskogsprocenter — i en del län rätt kraftiga i andra ganska obetydliga. Jag *gissar* därför att totala skogsvärdet vid 1965 års taxering kommer att med några få procent överstiga 1957 års värde varvid dock en del sydsvenska län kanske åker upp 10—20 %. Och jag *hoppas* att de påtalade ojämnheterna mellan olika län skall ha avsevärt minskat. Det är ju för att åvägabringa jämnhet i taxeringen som vi är samlade här.

---

**Generaldirektör Rolf Dahlgren:**

Jag ber att få uttala mötets tack till byråchefen Hjorth för hans sakkunniga föredrag om taxering av skog.

Skogstaxering är väl för de flesta av oss en relativt svårsmält materia. Om man inte själv är skogsman, har man rätt svårt att följa med i galoppen. Vi är därför mycket tacksamma för att föredragshållaren har redovisat sina kunskaper på området så enkelt och lättfattligt som här skett. För lösningen av skogens problem i övrigt får vi väl lita till de sakkunniga herrarna på taxeringsmötets skogssida, som skall arbeta under instundande onsdag, torsdag och fredag.

Byråchefen Hjorth frågade hur deklarationsblanketten — vars utformning han för åtta år sedan inte var nöjd med — ser ut denna gång. På det vill jag svara, att vi hade tänkt att behålla blanketten i denna del oförändrad. Men efter de önskemål som framkommit om en omredigering — det är dock för sent att nu göra någon mera omfattande sådan — har jag varit i kontakt med professor Hagberg, och vi har enats om en mindre jämkning i blan-



Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:43

kettens lydelse. Professor Hagberg utgick ifrån att de förenklade skogshushållningsplaner, om vilka byråchefen Hjorth här talade, med litet möda skulle möjliggöra lämnandet av uppgifter om dimensioner; åldersklasserna skulle kunna översättas till dimensioner. Men det är dels litet arbetsamt och dels ganska svårt, och därför nämner vederbörande ofta inte om att det över huvud finns någon sådan plan.

Professor Hagberg och jag enades därför om en mindre ändring i texten på blanketten. Under huvudrubriken *Finnes skogshushållningsplan eller annan skogsuppskattningshandling beträffande fastigheten?* står tidigare: "Om svaret är ja, lämnas här nedan uppgifter ur planen (handlingen). Om planen (handlingen) icke innehåller uppgifter om skogens fördelning på olika dimensioner, må uppgift i stället lämnas om skogens fördelning på olika åldersklasser; sådan uppgift lämnas på särskild av deklaranten upprättad bilaga." Efter orden "på olika dimensioner" har nu tillagts orden *"eller om svårigheter föreligger att lämna uppgifter därom"*.

Det kursiverade är sålunda tillagt på blanketten så att den, skall vi säga litet lättjefulle, skogsägaren får lämna uppgift om åldersklasserna, om han inte vill räkna om till dimensioner.

Professor Hagberg var för sin del inte beredd att före de kommande dagarnas överläggningar gå längre, och vi kunde inte dröja med att ta ställning. Därför har vi gjort detta tillägg.

Sedan får vi hoppas att vi om fem år, skall kunna göra det bättre.



Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:43